

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

Autoritate de stat autonomă

București, Piața Valter Mărăcineanu nr. 1-3, et. 2, tel/fax. +40-21-3126578, e-mail: support@cncd.org.ro

---

Operator de date cu caracter personal nr. 11375

HOTĂRÂREA nr. 158 din 18.04.2018

Dosar nr.: 456/2017

Petiția nr.: 4476/04.09.2017

Petent: ..

Reclamată: ..

Obiect: Șicanare, hărțuire din partea reclamatei, afirmații legate de etnia petentului

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

1. Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentului

..

2. Numele, domiciliul, reședința sau sediul părții reclamate

..

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

Petentul reclamă faptul că vecina sa îl hărțuiește, îl intimidează, îi trimite scrisori angajatorului său pentru a-l determina pe acesta să-l concedieze, îl reclamă la Poliție și că îi adresează injurii legate de etnia acestuia.

III. Procedura de citare

3. În temeiul art. 20, alin.4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, prin adresele nr. 4476/20.09.2017 și 4818/28.09.2017, a citat părțile pentru data 03.10.2017.

4. Părțile nu s-au prezentat la audieri. S-a primit punctul de vedere înregistrat cu numărul 5708/30.10.2017 din partea reclamatei și adresele: nr. 6084/15.11.2017 și 6086/15.11.2017, din partea petentului.

5. Procedura legal îndeplinită.

IV. Susținerile părților

Susținerile petentului

6. Petentul, persoană de etnie romă, vecin cu reclamata, susține că din anul 2011, de când a cumpărat un teren pe care și-a construit o casă, vecina sa îl șicanează, încearcă să-l excludă din comunitate, trimițând scrisori angajatorului său cu scopul de a-l determina pe acesta să-l concedieze.

7. Petentul descrie că între el și reclamată există o stare conflictuală de când au raporturi de vecinătate, stare care a fost constatată și de Poliție, aceasta aplicându-i petentului diferite amenzi.
8. Petentul este angajat de zece ani în cadrul unui service auto iar, în timpul liber, acesta execută reparații auto la domiciliul său, fapt ce i-au creat disconfort și anumite pagube părții reclamate, pentru care a depus plângeri la Poliție și la Primăria Țibucani.
9. Petentul anexează la dosar, ca probe, trei scrisori pe care reclamata le-a trimis șefului petentului, nașei petentului și o plângere penală pe care a formulat-o pentru a denunța că acesta deranjează liniștea și ordinea publică, ascultând muzică la volum maxim.
10. În scrisoarea adresată de reclamată șefului petentului, aceasta, folosind expresii triviale, injurii, parafrazându-l pe petent și utilizând injuriile proprii acestuia, prezintă faptul că petentul își desfășoară activitatea de reparații auto și la domiciliu. În măsura în care șeful petentului nu va lua măsuri, în sensul stopării activității petentului, va atrage din partea reclamatei, pentru ambii, plângeri sau acțiuni în instanțele de judecată.
11. În scrisoarea adresată nașei petentului reclamata, făcând uz de invective legate de etnia petentului, se dezice de relația dintre ea și nașa petentului, fiind supărată de comportamentul petentului.
12. Conținutul scrisorilor trimise destinatarilor menționați anterior relevă, pe de o parte, faptul că între petent și reclamată există neînțelegeri, fiind o relație de vecinătate problematică, șicanatorie conflictuală și, pe de altă parte, în conținutul acestora, se regăsesc jigniri, expresii triviale, obscene, apelative peiorative legate de etnia petentului.

Sușinerile reclamatei

13. În punctul de vedere transmis de reclamată, înregistrat la C.N.C.D. cu nr. 5708/30.10.2018, reclamata susține că petentul are un comportament, în formă continuată, care tulbură liniștea și ordinea publică, deranjând-o sistematic. Pentru a susține cele prezentate, reclamata anexează un răspuns din partea Șefului secției de Poliție Urecheni care atestă faptul că petentul și familia acestuia, în două situații în anul 2015, a tulburat liniștea și ordinea publică și că acesta i-a adresat petentei și mamei acesteia, suferindă, injurii și cuvinte obscene și jignitoare.
14. În punctul de vedere depus, reclamata subliniază faptul că petentul are amenzi în valoare de 4 000 lei și că este parte reclamată în cazul a 18 dosare penale.
15. Reclamata precizează faptul că relația lor nu a fost de la început conflictuală, reclamata sprijinindu-l pe petent să se stabilească în localitate. Relația s-a deteriorat pe fondul comportamentului petentului.
16. Reclamata precizează că în sat mai există persoane de etnie romă cu care are relații foarte bune și care la rândul lor sunt deranjați de comportamentul petentului.
17. În conținutul punctului de vedere se regăsește expresia "nu suntem de râsul și bațjocura unui țigan nenorocit care nu-și cunoaște limitele".

V. Motivele de fapt și de drept

18. Prin petiția formulată și trimisă spre soluționare Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, acesta este sesizat cu privire la săvârșirea unei potențiale fapte de discriminare prin hărțuire și afirmații cu caracter discriminatoriu la adresa etniei rome.

19. Colegiul director reține faptul că există un conflict între părțile implicate, conflict care durează de ani de zile privind raporturile de vecinătate. Situația conflictuală a escaladat în numeroase rânduri, fiind nevoie de intervenția poliției. Conflictul a pornit de la faptul că petentul are un comportament care a tulburat liniștea și ordinea publică, deranjând-o sistematic pe reclamată. Reclamata a recurs la adrese în care a reclamat comportamentul petentului angajatorului său, nașei acestuia precum și la plângeri la poliție, în urma cărora petentul a fost sancționat. În conținutul documentelor depuse la dosar, punctul de vedere al reclamatei precum și în cadrul probelor depuse la dosar de petent, reclamata utilizează apelative peiorative legate de etnia petentului, expresii jignitoare și triviale, amenințări.

20. În drept, analizând faptele reținute în speță, Colegiul director se raportează la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare CEDO), care, legat de articolul 14 privind interzicerea discriminării, a apreciat că diferența de tratament devine discriminare, în sensul articolului 14 din Convenție, atunci când se induc distincții între situații analoage și comparabile fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă. Instanța europeană a decis, în mod constant, că pentru ca o asemenea încălcare să se producă *„trebuie stabilit că persoane plasate în situații analoage sau comparabile, în materie, beneficiază de un tratament preferențial și că această distincție nu-și găsește nici o justificare obiectivă sau rezonabilă”*.

21. Potrivit art. 2 alin. 1 din O.G. nr. 137/ 2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau ca efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniu politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

22. Reținând în coroborare cu aceste aspecte definiția discriminării, astfel cum este reglementată prin articolul 2 alin.1 din O.G.137/2000 cu modificările și completările ulterioare, republicată, Colegiul director se raportează la modul în care sunt întrunite cumulativ elementele constitutive ale art. 2 din O.G. 137/2000R. Pentru a ne situa în domeniul de aplicare al art. 2, alin.1 *deosebirea, excluderea, restricția sau preferința* trebuie să aibă la bază unul dintre *criteriile* prevăzute de către art. 2, alin. 1, și trebuie să se refere la persoane aflate în *situații comparabile* dar care sunt tratate în *mod diferit* datorită apartenenței lor la una dintre categoriile prevăzute în textul de lege menționat anterior.

23. Având în vedere aspectele de mai sus precum și petiția dată, Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării trebuie să analizeze în ce măsură afirmațiile părții reclamante au o natură discriminatorie, astfel cum este prevăzut în art. 2 alin.1 al O.G. nr.137/2000 republicată.

24. Totodată, din analiza obiectului plângerii deduse soluționării, Colegiul director se raportează și la jurisprudența CEDO pentru a defini limita dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitate.

25. Privind libertatea de exprimare, CEDO analizează trei aspecte:

a) legalitatea restrângerii, și anume existența unei baze legale interne, și calitatea normei juridice (legea trebuie să fie accesibilă, precisă și previzibilă în așa fel încât să se înțeleagă restrângerea în mod clar, totodată trebuie să permită estimarea consecințelor faptelor contrare legii);

b) legitimitatea restrângerii, ceea ce trebuie să fie prevăzută de Convenție (pentru securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța publică, apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, moralei, reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești);

c) necesitatea retrângerii într-o societate democratică.

26. Potrivit art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare „Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist - șovină, de instigare la ură rasială sau națională ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia”.

27. Colegiul director reține că, în speță, trebuie analizată raportarea aspectelor semnalate la libertatea de exprimare și corelativ la dreptul de a nu fi supus discriminării. Este evident faptul că dreptul de a nu fi supus discriminării constituie unul dintre drepturile fundamentale într-o societate democratică, dreptul la egalitate constituind un drept cu aplicare imediată și nu progresivă având în vedere că discriminarea în sine este un afront adus demnității umane. Tratatamentul discriminatoriu are de cele mai multe ori ca scop sau ca efect umilirea, degradarea sau interferența cu demnitatea persoanei discriminate, în mod particular, dacă acest tratament se manifestă în public. Tratănd pe cineva mai puțin favorabil datorită unor criterii inerente sugerează în primul rând dispreț sau lipsă de respect față de demnitatea sa umană.

28. În doctrina de specialitate privitoare la dreptul la opinie și exprimare, precum și exercitarea acestuia, se remarcă, sub acest aspect, că Pactul internațional privitor la drepturile civile și politice (publicat în Colecția de Legi și Decrete IV/1974) prin art. 19 alin. 3 stabilește că „exercițiul libertății de exprimare comportă îndatoriri speciale și responsabilități speciale și că poate fi supusă anumitor restricții care trebuie să fie expres stabilite prin lege și sunt necesare: respectul drepturilor sau reputației altora; salvagardării siguranței naționale, ordinii publice, sănătății sau moralității publice”.

29. Convenția Europeană a Drepturilor Omului, ratificată de România prin Legea nr. 30 din 18 mai 1994, prevede în art.10 că: “orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare” și precizează în mod expres limitele acestui drept în alineatul 2 al aceluiași articol: “exercitarea acestor libertăți, (n.n. libertatea de exprimare, de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei) ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru (...) protecția reputației sau a drepturilor altora.”

30. Din înscrisurile depuse la dosar, precum și din susținerile părților (petent și reclamată), a reieșit faptul că există o situație conflictuală între părțile reclamate, aceștia fiind vecini. De asemenea au existat o serie de plângeri (către angajatorul petentului, nașa acestuia și poliție) fapt ce a dus la acutizarea conflictelor dintre aceștia.

31. Având în vedere probatoriul administrat, Colegiul director urmează a constata faptul că afirmațiile părții reclamate au un caracter discriminatoriu, potrivit art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor

formelor de discriminare, republicată, constatând astfel săvârșirea unei fapte de discriminare.

32. Raportat la fapta de discriminare constatată, Colegiul director va avea în vedere și decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 2891/25.09.2015 pronunțată în dosarul nr. 5842/2/2013, decizie prin care instanța supremă a anulat, în parte Hotărârea nr. 451/17.07.2015 a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, înlocuind sancțiunile cu amendă aplicate reclamațiilor, cu avertisment.

33. Colegiul mai reține și starea de provocare a părții reclamate.

34. Totodată, Colegiul recomandă tuturor părților implicate, petent și reclamată, să depună toate eforturile pentru evitarea unor astfel de situații, să dea dovadă de respect reciproc precum și să aibă o conduită de natură a nu aduce atingere demnității personale. De asemenea, se recomandă tuturor părților implicate să evite orice conduită necorespunzătoare, proferarea de injurii precum și orice alte acte de provocare.

35. Nerespectarea recomandărilor Colegiului ar putea conduce în viitor la aplicarea unor amenzi contravenționale, cuantumul acestora, putând varia în funcție de gravitate, între 1 000 lei și 30 000 lei.

36. Pentru motivele mai sus enunțate precum și având în vedere că reclamata se află la prima faptă de discriminare, Colegiul decide, cu 5 voturi pentru aplicarea sancțiunii avertismentului și 2 pentru aplicarea sancțiunii cu amendă contravențională, aplicarea sancțiunii avertismentului pentru partea reclamată.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, **cu unanimitate de voturi** ale membrilor prezenți la ședință

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. constatarea săvârșirii unei fapte de discriminare potrivit art. 2 alin. 1 și art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată;
2. sancționarea părților reclamate cu avertisment; (5 voturi pentru avertisment, 2 voturi pentru amendă contravențională)
3. o copie a hotărârii se va transmite părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicata și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

DINCĂ ILIE – Membru

GHEORGHIU LUMINIȚA – Membru

HALLER ISTVÁN – Membru

JURA CRISTIAN – Membru

LAZĂR MARIA – Membru

POPA CLAUDIA SORINA – Membru

SANDU VERONICA TATIANA - Membru

Data redactării: 18.04.2018

M.L./A.B.

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit **OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.

Opinie separată exprimată de Dincă Ilie și Haller István privind sancționarea faptei de discriminare:

1. **Ordonanța nr. 137/2000**, republicată, la art. 26 alin. 1, prevede sancționarea faptelor de discriminare cu amendă contravențională, fără să specifice posibilitatea aplicării sancțiunii de avertisment, ceea ce arată că legiuitorul a considerat că aceste fapte, prin gravitatea lor, trebuie sancționate ca atare.

2. Prin **O.U.G. nr. 19/2013** amenziile contravenționale au devenit mai mari, în motivare arătându-se că a fost nevoie de modificarea de urgență a **O.G. nr. 137/2000** „*având în vedere:*

- *depășirea datei-limită pentru transpunerea corectă și completă în legislația națională din România a Directivei 2000/43/CE a Consiliului din 29 iunie 2000 de punere în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau origine etnică, și a Directivei 2000/78/CE a Consiliului din 27 noiembrie 2000 de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă;*

- *scrisoarea Comisiei Europene de punere în întârziere a autorităților române [nr. C (2012) 3996 final], emisă la 22 iunie 2012 în Cauza 2012/2099, pentru neîndeplinirea*

obligației de stat membru al Uniunii Europene de transpunere corectă și completă a Directivei 2000/43/CE;

- scrisoarea de răspuns nr. 3.092/LO din 22.08.2012, prin care România s-a angajat să soluționeze aspectele sesizate de Comisia Europeană »până la jumătatea anului 2013«;

- faptul că prin promulgarea la data de 21 martie 2013 a Legii nr. 61/2013 pentru modificarea Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, proces legislativ inițiat în anul 2010, a fost asigurată transpunerea corectă a Directivei 2000/43/CE doar în ceea ce privește sarcina probei;

- faptul că parcurgerea unui proces legislativ pentru transpunerea corectă a celorlalte aspecte semnalate de către Comisia Europeană ar însemna o perioadă mare de timp, ceea ce ar duce la depășirea termenului asumat de către autoritățile române în fața Comisiei Europene;

- faptul că orice întârziere a autorităților române în transpunerea Directivei 2000/43/CE poate conduce la posibilitatea elaborării din partea Comisiei Europene a avizului motivat ce poate declanșa faza contencioasă prin sesizarea Curții de Justiție a Uniunii Europene cu o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor de stat membru;

- riscul angajării răspunderii României pentru încălcarea obligațiilor de a transpune Directiva 2000/43/CE și Directiva 2000/78/CE, ce poate avea ca rezultate plata unei sume forfetare, precum și a unor penalități cu titlu cominatoriu.”

3. **Ordonanța nr. 2/2001**, actualizată, la art. 7 alin. 3 prevede că avertismentul poate fi aplicat și în cazul în care o astfel de sancțiune nu este expres prevăzută de lege (alin. 3), arătând că „avertismentul se aplică în cazul în care fapta este de gravitate redusă”.

4. Discriminarea etnică trebuie să fie considerată ca fiind o faptă extrem de gravă. Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin soluțiile pronunțate (ex. **Moldovan și alții împotriva României nr. 2** din 12.07.2005) arată că acest tip de discriminare este atât de grav, încât reprezintă tratament degradant în sensul art. 3 al **Convenției europene a drepturilor omului**.

5. Directivele Uniunii Europene în domeniu (ex. **Directiva Consiliului 2000/43/CE**, prin art. 15) și jurisprudența Curții Europene de Justiție solicită statelor membre Uniunii Europene aplicarea de sancțiuni efective, proporționale și descurajante. Neaplicarea unei amenzi contravenționale nu se poate considera a fi o sancțiune efectivă și descurajantă. Proporționalitatea se poate asigura prin acordarea graduală a amenzii, în funcție de gravitatea faptei, între limitele stabilite de lege.

6. Prin aplicarea sancțiunii de avertisment de către CNCD România riscă sancțiuni pentru neimplementarea directivelor Uniunii Europene în domeniul combaterii discriminării.

7. Mai mult, Curtea Europeană de Justiție (în continuare CJUE) a constatat în **Cauza C81/12**, soluționată la 25.04.2013 (având ca părți Asociația ACCEPT și Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării), că amenda contravențională trebuie aplicată chiar dacă între timp a intervenit prescripția: „*articolul 17 din Directiva 2000/78 trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale în temeiul căreia, în cazul constatării unei discriminări pe motive de orientare sexuală, în sensul acestei directive, nu este posibil să se aplice decât un avertisment, precum cel în discuție în litigiul principal, atunci când o asemenea constatare intervine după expirarea unui termen de prescripție de șase luni de la data săvârșirii faptei dacă, în temeiul aceleiași reglementări, o asemenea discriminare nu este sancționată în condiții de fond și de procedură care conferă sancțiunii un caracter efectiv, proporțional și disuasiv*”. Rezultă că prevederile mai indulgente ale **Ordonanței de guvern nr. 2/12 iulie 2001 privind regimul juridic al contravențiilor** nu pot fi aplicate. Trebuie reținut că „răspunsul Curții de Justiție nu ia forma unui simplu aviz, ci a unei hotărâri sau a unei ordonanțe motivate. Instanța națională destinatară este ținută de interpretarea dată atunci când

soluționează litigiul aflat pe rolul său. Hotărârea Curții de Justiție este în aceeași măsură obligatorie pentru celelalte instanțe naționale sesizate cu o problemă identică.” (prezentarea CJUE, http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7024/). CNCD, în calitate de autoritate administrativ-jurisdicțională are obligația de a lua decizii conforme cu jurisprudența CJUE.

9. Opinia majoritară motivează aplicarea sancțiunii avertismentului pe de o parte pe **Decizia nr. 2891/25.09.2015** Înaltei Curți de Casație și Justiție pronunțată în dosarul **nr. 5842/2/2013**, fără să motiveze de ce circumstanțele cauzei se subscriu celor constatate de instanța de judecată în respectiva cauză. Am putea invoca mii de hotărâri în care amenziile au fost menținute de instanțele de judecată.

10. Opinia majoritară a mai reținut și starea de provocare a părții reclamate. **Ordonanța nr. 2/2001** nu are nici o prevedere în acest sens, Colegiul director a aplicat principiile ale dreptului penal în domeniul contravențional. Trebuie observat faptul că însuși reclamatul arată că petentul a are amenzi în valoare de 4.000 lei și că este parte reclamată în cazul a 18 dosare penale, de unde rezultă că el răspunde pentru faptele sale, nu înțelegem motivul pentru care reclamatul este protejat și nu primește o amendă contravențională pentru afirmații rasiste de o mare gravitate. Precizăm că în redactarea hotărâri se evită formularea concretă a afirmațiilor exact datorită gravității lor. Într-un stat de drept nu cetățenii se răzbună printre ei, nici măcar prin afirmații, conflictele care nu pot fi soluționate pe alte căi trebuie soluționate de către autorități. Astfel reclamatul a greșit, și nu poate fi protejat, pe motivul că ar fi fost provocat. Atitudinea rasistă nu poate fi provocată, ea există, iar orice manifestare a rasismului ar trebui sancționat cu amendă, și nu doar cu avertisment.

11. În concluzie, considerăm că fapta de discriminare trebuie sancționată cu amendă contravențională.